

Kormány és nemzet

Meghitt hagyomány: a kormányzatok azonosítják magukat a nemzettel. Aki nem kedveli a kormányt, az a nemzet ellensége. Ez a felfogás biztosítja a folyamatosságot Horthy, Kádár és Antall vezetési stílusa között.

Horthy idejében a baloldal számított nemzetellenesnek, kiváltképpen a kommunisták és a szocialisták és persze – világnézeti alapállásuktól függetlenül – a zsidó származásúak. A „nemzetellenes” szó helyett szívesen alkalmazták abban az időben a „hazaáruló” kifejezést.

A Kádár-korszakban az számított nemzetellenesnek, aki gyakorlati magatartásában nem fogadta el a párt és a nemzet érzéketlenségének tételét. Ezért a nemzetellenességet gyakran pártellenességnek nevezték, a kezdeti stádiumban pedig inkább az „ellenforradalmár” vagy az „ellenség” kifejezést használták.

Antall idejében az számított nemzetellenesnek, aki nem azonosítja a kormányzat törekvéseit a magyarság érdekeivel. Ideológiailag nemzetellenesnek számít a kereszténység kivételével az összes nagy nemzetközi eszmearamlat, főként a liberalizmus és a szocializmus, melyet a rendszer néhány mérvadó ideológusa nagyvonalúan egybe is mos. Ez az eljárás kapcsolja össze közvetlenül az Antall-rendszer uralkodó ideológiáját a horthyzmussal. A horthyzmust is az jellemezte, hogy eszmei határai bal felé szilárdak, jobb felé eltolhatóak voltak. A liberalizmusnak és a szocializmusnak, mint nemzetietlen áramlatoknak az egybeomlása Horthy rendszerét alkalmassá tette arra, hogy a fasizmusba torkoljon. A mai kormányzat által teremtett eszmei légkörben is bimbóznak már az efféle lehetőségek.

A pluralizmus nem egyszerűen többpárt-rendszert jelent, vagyis nem tudható le bizonyos intézményes keretek kiépítésével. Csak akkor érezhető mélyre a gyökereit, ha a kormány és az ellenzék egyaránt természetesen tekinti, hogy maga a nemzet plurális, vagyis nem határozható meg teljességének egy részévé.

Szavaink – főként a minduntalan használatosak – egyaránt alkalmasak a dolgok megnevezésére és elfedésére. Minél érdekeltőbb vala-

mely embercsoport abban, hogy különleges céljait az általános érdekek terhére érvényesítse, annál következetesebb pontatlansággal használja a szavakat. A félreértelmezések rendszerré állnak össze, és dogmákká sűrűsödnek. Ha a pártállamok évtizedeiben valaki a proletariátusról vagy az internacionalizmusról szónokolt, valójában az új uralkodó osztályról vagy az éppen időszerű szovjet politikáról beszélt.

Aki manapság a nemzetről szónokol, az többnyire a kormány céljait óhajtja szolgáltni.

Akik nemzeti tévét és nemzeti rádiót követelnek, azok valójában azért törnek lándzsát, hogy a kormány irányítsa ezeket az intézményeket. Mivel a kormányzat az értelmiség – és ezen belül az újságíró-társadalom – mérvadó többségét nem nyerte meg, most szalonképtelen parlamenti és parlamenten kívüli eszközökkel próbálja megszerezni a tömegtájékoztató monopóliumát, és annak intézményes lehetőségeit, hogy központilag alakíthassa az állampolgárok szemléletét és ízlését. Minél hangosabb és agresszívebb a nemzeti hajcihő, annál egyértelműbb az üzenete: ha nem segít a szép szó, az erőszak is jó, nincs olyan demokratikus törvény, amelyet egy jól szervezett, céltudatos többség nem rúghatna fel vagy nem helyezhet hatályon kívül.

Hadd idézzem Karinthyt: „Minden másképpen van.” Én követek nemzeti rádiót és tévét. Nem óhajtok eltekinteni attól, hogy magam is a nemzethez tartozom. A nemzet részei azok is, akik nem fogadják el a nemzeti ideológiákat, a különleges nemzeti értékrendeket, nemzeti utakat, nemzeti hivatástudatot. Még az is tagja a nemzetnek, aki ennek nem tulajdonít különös jelentőséget, aki ezt pusztán életrajzi, születési ténynek tekinti. Mert az ilyen ember fejlődésében is perdöntő szerepet játszik országának általa átélte története, az az anyagi, erkölcsi és szellemi környezet, amelyben felnövekedett, és amelyben életét éli.

Nemzeti – vagyis kormánytól és pártoktól független – rádiót és tévét követek tehát. Jelszavam: A nemzeti rádió és tévé nevében le a nemzeti rádió és tévé jelszavával!

Eörsi István